

Rapport från expertgruppen och kommittén för trädgårdsprodukter den 3 april 2019

Sammanfattning

- Kommissionen redogjorde för tilläggen i utkastet på den slutgiltiga versionen av tolkningsnoten för gemensamma fonder.
- Kommissionen informerade om att det behövs bättre prisrapportering från de representativa importmarknaderna.
- Ett par medlemsstater presenterade nationella initiativ för att öka konsumtionen av frukt och grönt.
- Kommissionen gick igenom marknadsläget inom frukt och grönt, med fokus på citrus, äpplen och bananer.
- Kommissionen informerade om arbetet med att etablera ett nytt marknadsobservatorium för frukt och grönt.
- Kommissionen informerade om innehållet i POs årsrapporter för 2017 och för läget för de nationella ramverken för miljöinsatser.

Expertgruppen för delegerade akter

1. Trädgårdsprodukter

1.1 Tolkningsnot om gemensamma fonder

Punkten börjar med att kommissionen går igenom utkastet på en slutgiltig version av tolkningsnoten. Kommissionen tycker att krisåtgärden är bra för sektorn, eftersom kriser är vanliga, och understryker vikten av snabb respons vid krissituationer. Kommissionen menar att kriser kan ha olika orsaker, och kan vara till exempel fytosanitära, klimatrelaterade eller marknadsrelaterade. Den sistnämnda krisen är ett exempel där kommissiokommissionen anser att de gemensamma fonderna skulle kunna vara ett bra verktyg.

Kommissionen går igenom de nya definitionerna av negativ marknadshändelse som har lagts till i utkastet på den slutgiltiga versionen, och understryker att listan inte är uttömmande. Kommissionen säger att om någon medlemsstat kommer på en bättre, objektiv metodologi för att definiera vad som utgör en negativ marknadshändelse får de gärna skicka in den så att den kan föras in i tolkningsnoten.

Kommissionen vill att åtgärden gemensamma fonder ska vara flexibel, och säger att ränta på lån för att etablera fonderna skulle kunna utgöra en stödberättigande kostnad.

Kommissionen hänvisar till stycket i noten om kontroll och övervakning och betonar vikten av att PO tar fram dokumentation som utgör underlag för betalningar från åtgärden, och att detta underlag skickas in med medlemsstatens årsrapport till kommissionen för revision. Kommissionen säger att det som vanligt är mycket viktigt att säkerställa att dubbelfinansiering undviks.

En medlemsstat undrar om tolkningsnoten kommer gälla även i nästa programperiod. Kommissionen säger att tolkningsnoten inte kommer gälla i nästa programperiod eftersom regelverket kommer förändras.

En medlemsstat ser många problem med de gemensamma fonderna. Medlemsstaten menar att kampanjpriser kan leda till priser som ligger långt under det normala marknadspriset även om det inte föreligger någon marknadskris. Medlemsstaten menar vidare att osäkerheten kring regelverket med de gemensamma fonderna skapar osäkerhet hos de potentiella odlare som skulle kunna vilja ansluta sig till dem. Medlemsstaten avslutar med att det skulle behöva skapas ett prisindex som bedömer om en marknadskris föreligger, men ifrågasätter om detta är möjligt.

En annan medlemsstat säger att de inte har med gemensamma fonder i sin nationella strategi eftersom de inte förstår hur de ska användas. Medlemsstaten är kritisk till att exemplet på beräkningen av ett tröskelvärdespris i tolkningsnoten är baserat på europeiska snittpriser, och menar att en sådan beräkning måste utgå från nationella priser för att åtgärden ska fungera rättvist mellan länder.

Kommissionen vänder sig till medlemsstaterna som avses i de två styckena ovan och upprepar att de metoder som anges i tolkningsnoten för att definiera en marknadskris inte är uttömmande utan ska ses som en vägledning. Kommissionen svarar vidare att åtgärder måste anpassas till nationella förhållanden och därmed borde nationella priser användas vid beräkning av ett tröskelvärdespris.

En medlemsstat kommenterar det nya stycket i tolkningsnoten om att negativ marknadshändelse kan definieras som inkomstbortfall till följd av ökade priser på insatsvaror. I noten står det att den data som ska ligga till grund för att bevisa detta inkomstbortfall ska certifieras och kontrolleras av medlemsstaterna. Medlemsstaten menar att detta kommer leda till mycket administration och att det kommer vara olika svårt att bevisa sådant inkomstbortfall för olika sorters insatsvaror. Medlemsstaten uttrycker därför oro över möjligheten att använda inkomstbortfall till följd av ökade priser på insatsvaror för att definiera en negativ marknadshändelse.

Kommissionen svarar medlemsstaten med att det inte går att komma ifrån administrativa bördor, att gemensamma fonder är frivilliga och upprepar att tolkningsnoten bara är ett vägledande dokument.

En medlemsstat säger att det är bra att gemensamma fonder har införts eftersom medlemsstaterna kommer kunna välja att ha med en liknande åtgärd i sina strategiska planer i framtida CAP.

1.2 Övriga frågor

En medlemsstat undrar om det blir något av den ändring av reglerna för ursprungsmärkning som diskuterades på ett möte i juni. Kommissionen svarar att de avvaktar resultatet från en utredning i frågan, men att de inte kommer ändra något i det snaraste.

Kommittén för trädgårdsprodukter

1. Trädgårdsprodukter

1.1 Diskussion om representativa importmarknader

Kommissionen visar en presentation om prisrapporteringen för frukt och grönt. Kommissionen uttrycker att många medlemsstater inte skickar in prisrapporteringen även om detta är obligatoriskt. Kommissionen noterar även att rapporteringsfrekvensen och de rapporterade volymerna från flera viktiga marknader är låga. Berörda medlemsstater uppger att de ska undersöka saken.

En medlemsstat menar att definitionen av en representativ importmarknad kan behöva göras om. Kommissionen svarar att det enligt 543/2011 är upp till medlemsstaterna själva att definiera vad som är en representativ importmarknad.

1.2 Marknadsläget i sektorn för frukt och grönt

Kommissionen fokuserar på äpplen och citrusfrukter. Under 2017/2018 var produktionen låg på grund av väderhändelser, vilket ledde till ovanligt höga priser. Under året 2018/2019 sjunker priserna på grund av en återgång till hög produktion och låg efterfrågan. Priserna på citrus hålls även nere av ökad import från producentländer med svaga valutor, exempelvis Turkiet.

1.3 Nytt marknadsobservatorium för frukt och grönt

Kommissionen informerar om att ett nytt marknadsobservatorium ska etableras för frukt och grönt, liknande det som redan idag finns för andra jordbruksprodukter. Kommissionen har tagit beslut om att utöka antalet observatorier för sektorer av ekonomisk betydelse. Kommissionen anser att det faktum att frukt och grönt utgör nästan en fjärdedel av EUs totala jordbruksoutput på egen hand berättigar inrättandet av ett observatorium.

Målet med observatoriet ska enligt kommissionen vara att förbättra marknadens transparens, ge sektorn ett verktyg för att hantera prisvolatilitet genom att kunna ta mer informerade beslut och för att övervaka marknadskriser.

Kommissionen menar att eftersom sektorn för frukt och grönt inte är lika standardiserad som andra sektorer, och eftersom det finns så många produkter och produktvarianter, så kommer observatoriet behöva ha ett övergripande fokus.

Kommissionen informerar att för att ha ett marknadsobservatorium behöver man ett economic board, en dedikerad webbplats, dashboards, statistik (produktion, priser och handel), rapporter och outlooks. Det som i nuläget saknas av detta är ett economic board och en dedikerad webbplats. Ett economic board ska därför bildas, vilket ska bestå av organisationer i EU som är aktiva i värdekedjan för frukt och grönt. Organisationerna ska i sin tur nominera 20 experter som ska sköta själva arbetet. Experterna ska delas upp i fyra undergrupper som jobbar med olika delar av sektorn; tomater, citrus, stenfrukt och kärnfrukt. Experterna ska ha möten tre gånger per år som ska ledas av DG AGRI.

Kommissionen har redan börjat få in nomineringen på experter från organisationer. De hoppas att de ska få in nomineringar från organisationer som jobbar med marknadsföring och konsumtion också, eftersom de önskar en bred grupp. Medlemmarna ska väljas under april/maj och deadline för att nominera kandidater är 5 april. Under sommaren ska en webbsida lanseras och mötena börjar i höst.

En medlemsstat undrar om observatoriet framförallt ska fokusera på kriser. Kommissionen svarar att målet med observatoriet är att bättre förstå hur marknaden fungerar och gynna marknadens transparens. Möjligheten kommer även finnas att kalla till extra möten, exempelvis vid en kris, men det huvudsakliga syftet är att följa marknaden.

En medlemsstat uppger att de inte förstår om observatoriets economic board består av organisationer eller av experter, och undrar om kommissionen kommer ersätta experternas resor. Kommissionen svarar att medlemmarna ska vara organisationer, men att det är de experter som nominerats av organisationerna som kommer göra själva arbetet, och att experternas resor kommer att ersättas.

1.4 Rundabordssamtal om konsumtionen av frukt och grönt

Kommissionen påbörjar punkten med att säga att det är viktigt att fokusera på att öka konsumtionen för att gynna sektorn.

En medlemsstat berättar att de använder sig av kostråd där ett av råden är att äta mer frukt och grönt. Myndigheterna rekommenderar att dessa kostråd ska följas i offentlig verksamhet som äldreboende.

En medlemsstat berättar att deras myndigheter genomfört kampanjer i TV och radio där man använt sig dels av slogans och dels av information, exempelvis kring vilka frukter som är i säsong, för att öka konsumtionen av frukt och grönt. Myndigheterna har även anordnat mässor och workshops med fokus på att öka konsumtionen. Medlemsstaten menar även att deras deltagande i skolfruktsprogrammet gör att barn utvecklar vanan att äta mycket frukt och grönt.

En medlemsstat berättar att de har sänkt moms på frukt och grönt från 25 % till 13 % för att öka konsumtionen. Det har även skapats IT-system som kopplar ihop aktörer

som arbetar med matdonationer för att minska matsvinn, inkluderat färsk frukt och grönt. Medlemsstaten deltar även i skolfruktsprogrammet.

En medlemsstat berättar att deras konsumtion av frukt och grönt sjunker. För att öka konsumtionen informerar de barn om fördelarna med att äta frukt och grönt. Medlemsstaten deltar även i skolfruktsprogrammet.

Kommissionen tackar för presentationerna och säger att eftersom marknaden för frukt och grönt är volatil är det viktigt utöka arbetet på konsumtionssidan för att hjälpa sektorn. Kommissionen ber medlemsstaterna att titta på konsumtionssiffrorna för frukt och grönt som finns på eurostat.

1.5 Marknadssituationen för bananer

Kommissionen presenterar marknadssituationen för bananer. EUs produktion av bananer var något lägre 2018 jämfört med 2017. Det totala utbudet av bananer i EU har ökat till följd av en ökad import från Sydamerika. Kommissionen bedömer inte att den ökande importen kommer störa försäljningen av inhemskt producerade bananer eftersom efterfrågan är så pass hög. Däremot menar kommissionen att den ökande konsumtionen av importerade bananer kan ersätta konsumtion av andra inhemskt producerad frukter än bananer.

1.6 Resultaten från årsrapporterna för 2017

Kommissionen presenterar resultaten för årsrapporterna för 2017. Det totala antalet POs ökar. Vissa länder har flera POs men få med aktiva operativa program. Kommissionen understryker behovet av att fortsatt jobba för en ökad anslutningsgrad av producenter till POs för stärka producenternas position i värdekedjan. Kommissionen menar att mängden APOs borde bli fler. Idag finns 63 APOs och mindre än en tredjedel av dessa har aktiva operativa program.

Det totala värdet av saluförd produktion ligger stabilt kring 28 miljarder euro, vilket är runt hälften av hela EUs försäljning.

Åtgärderna som mest stöd går till är produktionsplanering (27 %), förbättring av produktkvalitet (25 %) och förbättrat handelsvärde och saluföring (22 %). Åtgärderna som minst stöd går till är krisåtgärder, (5 %) utbildningsinsatser (2 %) och forskning (1 %). Kommissionen menar att åtgärderna för miljö och innovation behöver användas mer.

Kommissionen redogör för hur fördelningen av det stöd som går till krisåtgärderna ser ut. Återtag får 47 % av det totala stödet till krisåtgärderna och är den krisåtgärd som får mest stöd. Kommissionen menar att återtag ofta kritiserar för att åtgärden bidrar till matsvinn. Kommissionen säger att de jobbat för att så inte ska vara fallet och uppger att 96 % av de produkter som omfattas av återtag går till fri utdelning. Resten går till kompost och bearbetning.

De näst vanligaste krisåtgärderna är marknadsföring och kommunikation (23 %) samt skördeförsäkring (23 %). De krisåtgärder som får minst stöd är utbildningsinsatser (under 1 %), stöd för administrativa utgifter för bildande av gemensamma fonder och ekonomiska bidrag för komplettering av gemensamma fonder (under 1 %) och återplantering (inget stöd alls).

1.7 Läget för de nationella ramverken för miljöinsatser

Kommissionen redogör för att 20 av 21 medlemsstater har skickat in sina nationella ramverk för miljöinsatser. Dessa ska finnas på kommissionens webbplats.

1.8 Övriga frågor

Inga övriga frågor diskuterades.

Nästa möte

Datum för nästa möte är planerat till 18 juni.

Delges:**Departementen:**

elvira.forsstrom@regeringskansliet.se

anneke.svantesson@regeringskansliet.se

christina.lindstrom@regeringskansliet.se

n.registrator@regeringskansliet.se

tobias.olsson@regeringskansliet.se

ylva.jonzon@regeringskansliet.se

gustav.af.wetterstedt@regeringskansliet.se

Jordbruksverket:

anna.arnesson.bergengren@jordbruksverket.se

curt.sormark@jordbruksverket.se

fredrik.andersson@jordbruksverket.se

goran.lofqvist@jordbruksverket.se

jeanette.ringbom@jordbruksverket.se

kristina.mattson@jordbruksverket.se

lisbeth.lindstrom@jordbruksverket.se

maria.skold@jordbruksverket.se

mats.abom@jordbruksverket.se

mikael.ringsten@jordbruksverket.se

olof.dahlin@jordbruksverket.se

tony.pnilsson@jordbruksverket.se

toomas.pantzar@jordbruksverket.se

waldemar.ibron@jordbruksverket.se

emma.wixe@jordbruksverket.se

pernilla.westrin@jordbruksverket.se

Livsmedelsverket

amoa@slv.se

Tullverket

marcus.landin@tullverket.se

stefan.frick@tullverket.se

sylwia.schmidt@tullverket.se